

Warszawa, 10 kwietnia 2025 r.

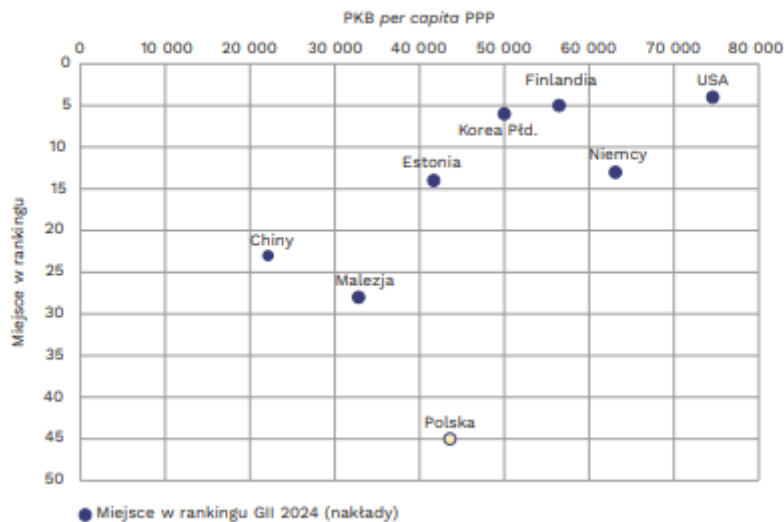
Ścisła koordynacja krajowej strategii innowacyjności jest jednym z kluczowych czynników sukcesu w rozwoju technologicznym

Doświadczenia państw w kształtowaniu swojego rozwoju i podnoszeniu poziomu technologicznego gospodarki charakteryzują się dużą unikatowością. Kluczowe znaczenie ma ścisła koordynacja i współpraca w procesie wdrażania strategii innowacyjności. Niezbędne jest również podnoszenie nakładów na B+R. Jednocześnie trudno jest określić jednoznaczną strategię gwarantującą sukces, gdyż istnieje wiele różnorodnych ścieżek rozwoju, które zależne są nie tylko od wyjściowej sytuacji gospodarczej kraju, ale także od uwarunkowań geopolitycznych, socjoekonomicznych i strukturalnych społeczeństwa. To główne wnioski z raportu PIE „Ścieżki rozwoju. Jak państwa podnosiły poziom zaawansowania technologicznego”, w którym przeanalizowano ścieżki rozwoju wybranych państw – Niemiec, Korei Płd., Chin, Finlandii, Malezji i Estonii – które skutecznie podnosiły zaawansowanie technologiczne gospodarki i reprezentują trzy grupy państw na różnych etapach rozwoju. Raport jest próbą identyfikacji kluczowych czynników sukcesu w obszarach B+R, wspierania start-upów i sektora MŚP, rozwoju kapitału ludzkiego czy budowania efektywnych ekosystemów innowacji.

Państwo powinno kształtować środowisko przyjazne innowacjom

W przeanalizowanych przez PIE państwach widać tendencję do tworzenia przyjaznych innowacji warunków na poziomie instytucjonalnym. W zależności od możliwości i sytuacji kraju wsparcie to przyjmuje różną postać. Estoński model wsparcia rozwoju cyfryzacji usług publicznych i zapewniania dostępu do innowacyjnych technologii już od najmłodszych lat w ramach programu Tygrysi Skok, zapewniającego dostęp do komputerów wszystkim szkołom w kraju, prowadzi do budowania wysokich kompetencji cyfrowych, a co za tym idzie tworzenia kraju ze społeczeństwem bardziej nastawionym na innowacje. Model obserwowany np. w Korei Południowej pokazuje, jak polityki publiczne i ingerencja państwa w działalność dużych przedsiębiorstw mogą prowadzić do kreowania dominacji w wielu sektorach zaawansowanej technologicznie gospodarki, która zaczęła się od bycia krajem podwykonawczym, zależnym od napływu technologii z krajów bardziej zaawansowanych technologicznie. Ta wieloletnia ścieżka rozwoju doprowadziła do stworzenia konglomeratów stanowiących gigantyczne huby innowacji, które przeznaczają gigantyczne kwoty na badania i rozwój.

Wykres 1. Poziom PKB *per capita* (PPP) w porównaniu z miejscem w rankingu GII 2024 (w ujęciu nakładów)



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych WIPO (2024).

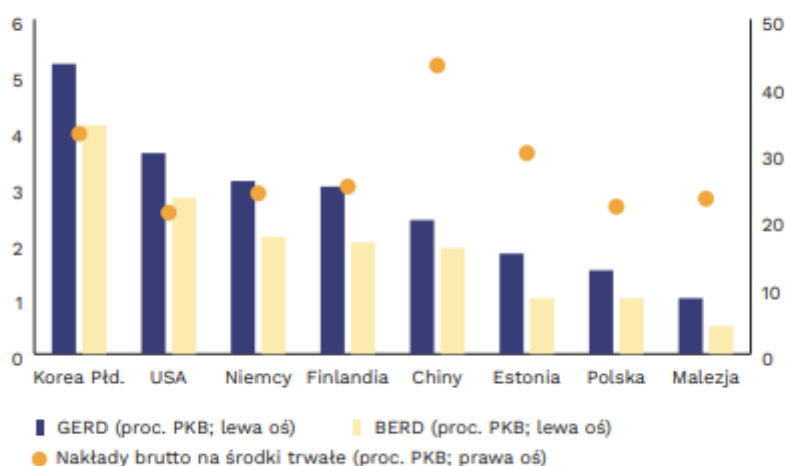
„Kształtowanie otoczenia wspierającego innowacje wymaga jasnej wizji, określającej cele państwa oraz sposoby osiągnięcia przewagi technologicznej. Takie podejście uwzględnia szereg unikatowych cech gospodarki, jej trajektorię rozwoju i lokalne uwarunkowania. Wizja ta często przekłada się na strategię i konkretne działania, zachowując jednocześnie elastyczność, która pozwala dostosowywać się do zmieniających się warunków. Jak pokazują analizowane przypadki, nawet przy odpowiednich założeniach, realizacja wizji obarczona jest ryzykiem niepowodzenia. Dlatego odważne decyzje powinny być uzupełnione o pragmatyczne eksperymentowanie, które pozwala testować rozwiązania i doskonalić je na podstawie zdobytych doświadczeń” - mówi Dominik Kopiński, starszy doradca w zespole gospodarki światowej PIE.

Finansowanie badań i rozwoju przez środki publiczne i prywatne jest kluczowe do budowania atmosfery innowacji gospodarczej w społeczeństwie

Wszystkie przeanalizowane w raporcie państwa prezentują specyficzne dla swojej sytuacji ścieżki wsparcia sektora badań i rozwoju przez państwo i podmioty prywatne. W przypadku Korei Południowej, Niemiec czy Finlandii obserwowano wysokie nakłady na B+R zarówno w formie wspierania inwestycji w sieci klastrów i hubów innowacji, nacisk na tworzenie współpracy na linii przemysł-akademia, jak i poprzez odpowiednie finansowanie instytucji badawczych. Kraje rozwinięte, takie jak Finlandia czy Niemcy, tworzą także specjalne programy i opcje wsparcia finansowego dla innowacyjnych firm, takimi jak niemieckie *Forschungszulage*, które oferuje ulgi podatkowe na koszty związane z B+R, czy fińskie *Business Finland*, które na zasadzie niekomercyjnych inwestycji finansuje badania, które przekazywane mają być do sektora prywatnego i służyć rozwojowi krajowych innowacji.

Estonia pomimo bardzo wysokich wydatków na edukację i bardzo dobrych efektów działań edukacyjnych posiada mało instytutów badawczych i bardzo niską mobilność na linii akademia-przemysł, co może ograniczać przepływ innowacji do podmiotów prywatnych. Przykładem, na podstawie którego obserwować można wpływ ulg i działań rządu na rozwój i badania jest Malezja, która niedawno wkroczyła w nowy, kilkuletni plan gospodarczy kładący nacisk na B+R.

Wykres 4. Nakłady brutto na środki trwałe (prawa oś) oraz łączne wydatki na B+R (lewa oś) wszystkich podmiotów (GERD) oraz prywatne (BERD) wyrażone jako proc. PKB



Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych WIPO (2024).

„Doświadczenia państw w kształtowaniu swojego rozwoju i podnoszeniu poziomu technologicznego gospodarki charakteryzują się dużą unikatowością. Specyficzne dla każdego państwa uwarunkowania złożone m.in. z kultury, położenia geograficznego, zasobności czy ustroju mają duży wpływ na funkcjonowanie obranego modelu. Skuteczność danego rozwiązania zależy zatem nie tylko od jego wdrożenia i dostosowania, ale też od unikatowych uwarunkowań. Dlatego trudno mówić o uniwersalnych dobrych praktykach i bezpośrednim transferze rozwiązań z omawianych państw. Analiza dostarcza inspiracji, które wymagają adaptacji i muszą być osadzone w szerszym kontekście lokalnym” - mówi Marek Wąsiński, kierownik zespołu gospodarki światowej w PIE.

Innowacji nie da się skopiować, ale budowanie własnych trzeba oprzeć na istniejących doświadczeniach

Państwa przeanalizowane w raporcie stanowią przykład, jak tworzyć środowiska rozwoju innowacji w zależności i pod wpływem swoich unikatowych sytuacji geopolitycznych oraz panujących w danym momencie historii zapotrzebowań i możliwości. Na przestrzeni lat można zaobserwować diametralne zmiany trendów, które wymuszały na nich zmienne podejście od innowacji, a nierzadko całkowitą przebudowę objętych pierwotnie strategii.

„Unikatowość ścieżek rozwoju poszczególnych państwa nie przesłania elementów wspólnych, którymi cechują się wszystkie odnoszące sukces innowacyjne gospodarki. Państwo może z sukcesem pełnić aktywną rolę poprzez tworzenie bezpiecznych i przewidywalnych ram dla sektora prywatnego, zachęcając do innowacyjności poprzez bodźce rynkowe, a także bezpośrednio wspierając bardziej ryzykowne projekty i badania naukowe. Kluczowe jest jednak odpowiednie docenienie sektora prywatnego - czyli roli przedsiębiorstw, prywatnego kapitału oraz mechanizmu konkurencji rynkowej, która wymusza nieustanne poszukiwanie efektywności” – podsumowuje Marcin Klucznik, starszy doradca w zespole gospodarki światowej PIE.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, gospodarka światowa, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa, zrównoważony rozwój i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl